

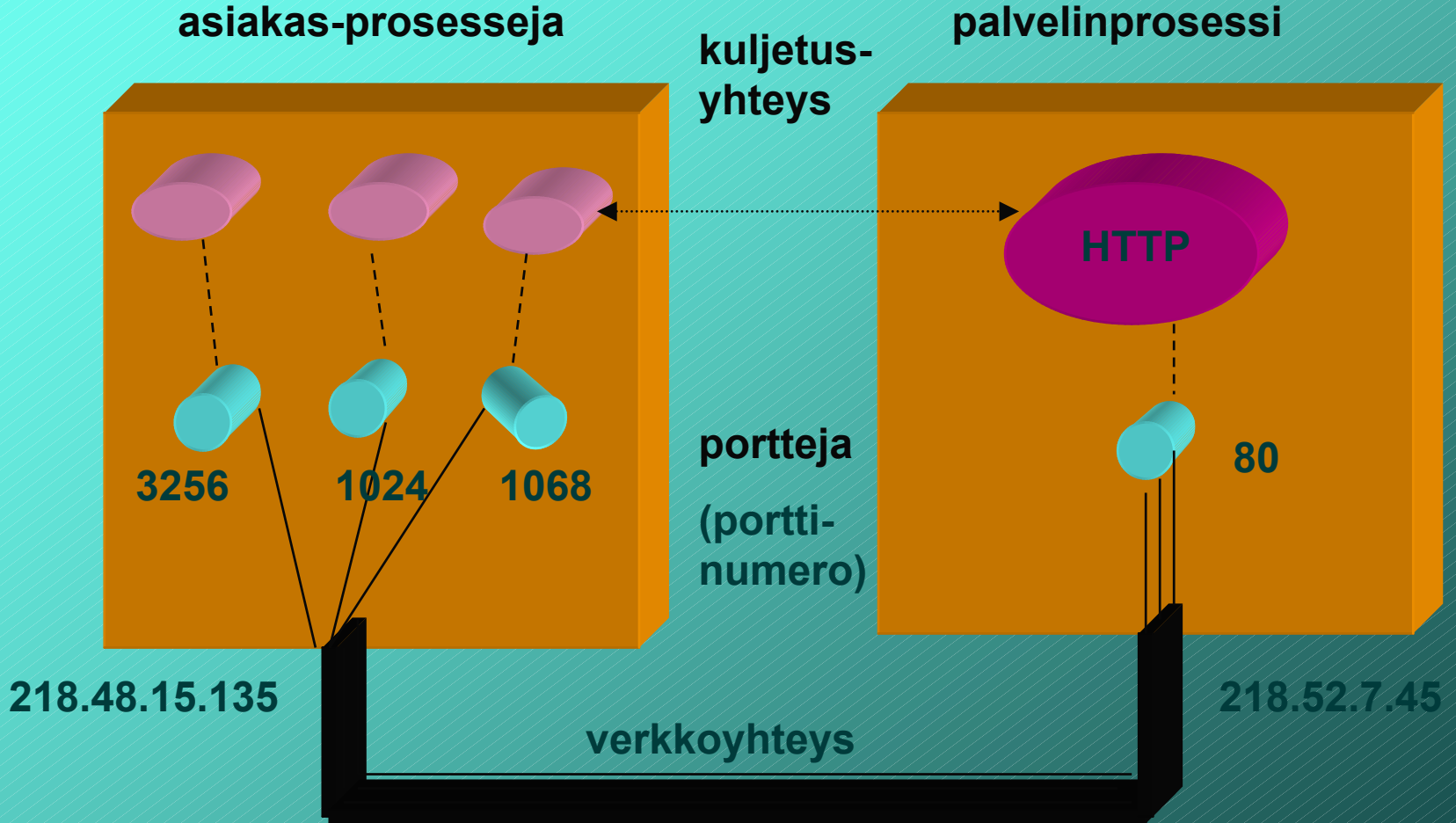
3. Kuljetuskerros

3.1. Kuljetuspalvelu

- **'End- to- end'**
  - prosessilta prosessille looginen yhteys
    - portti
  - verkkokerros koneelta koneelle
    - IP-osoite
- **peittää verkkokerroksen puutteet**
  - jos verkkopalvelu ei ole riittävän hyvä, sitä voidaan parantaa kuljetuskerroksella
    - kuljetuskerros huomaa verkkokerroksen kadottamat paketit ja pyytää niiden uudelleenlähetystä

Sovelluksien datavirtojen erottaminen

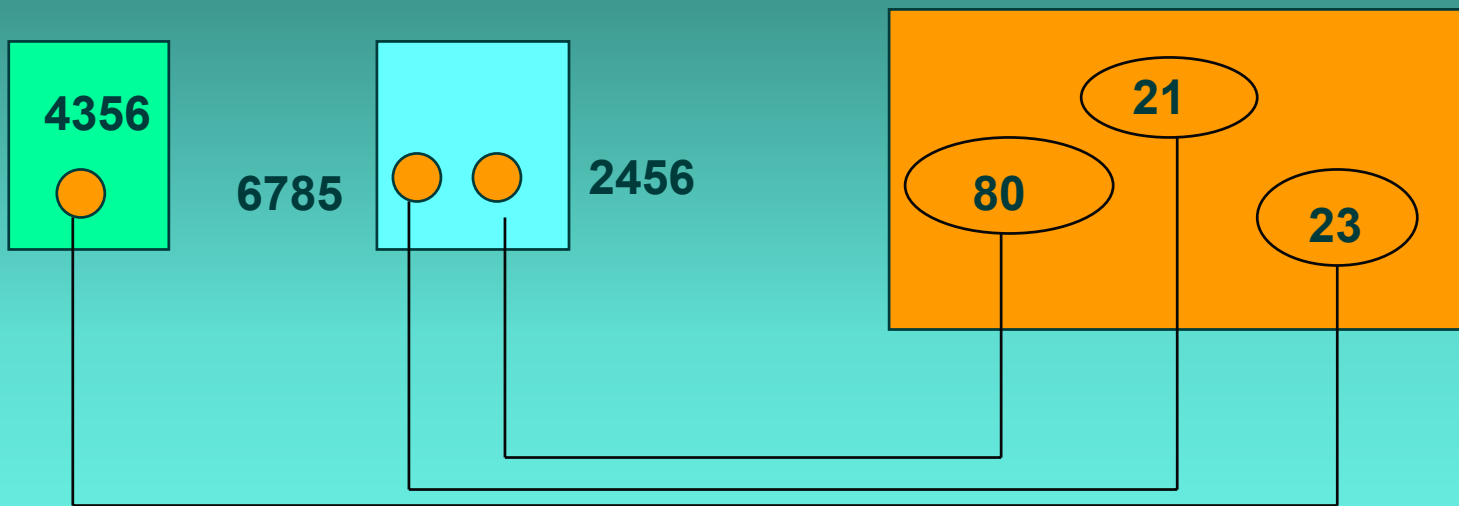
- **IP-osoite**
  - osoittaa koneen yksikäsitteisesti
- **Sovellusprosessi tunnistetaan porttinerosta (16 bittiä =>0-65535)**
  - jokaisessa lähetetyssä segmentissä on
    - lähettäjän porttinumero
    - vastaanottajan porttinumero
- **Yleisillä palvelimilla omat varatut porttinerot (0-1023)**
  - SMTP 25, HTTP 80, jne

Kuljetusyhteys on looginen prosessilta prosessille yhteys (end-to-end)

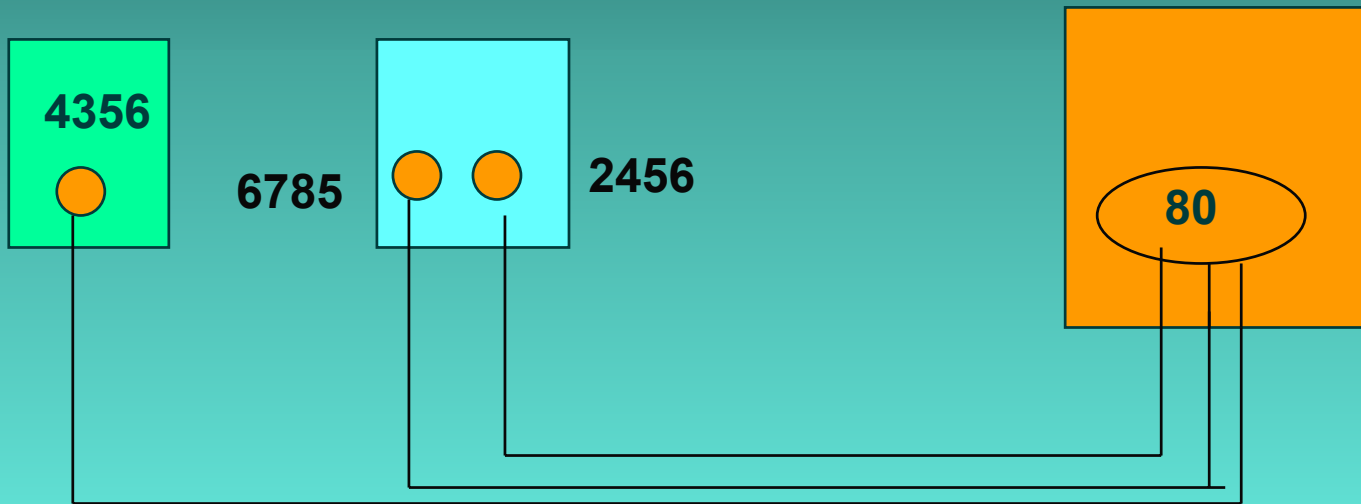
Asiakkaalle kuljetuskerros usein automaattisesti antaa käyttöön jonkin vapaan porttinumeron yhteyden ajaksi

Palvelimilla kiinteät numerot yhteydenottoa varten

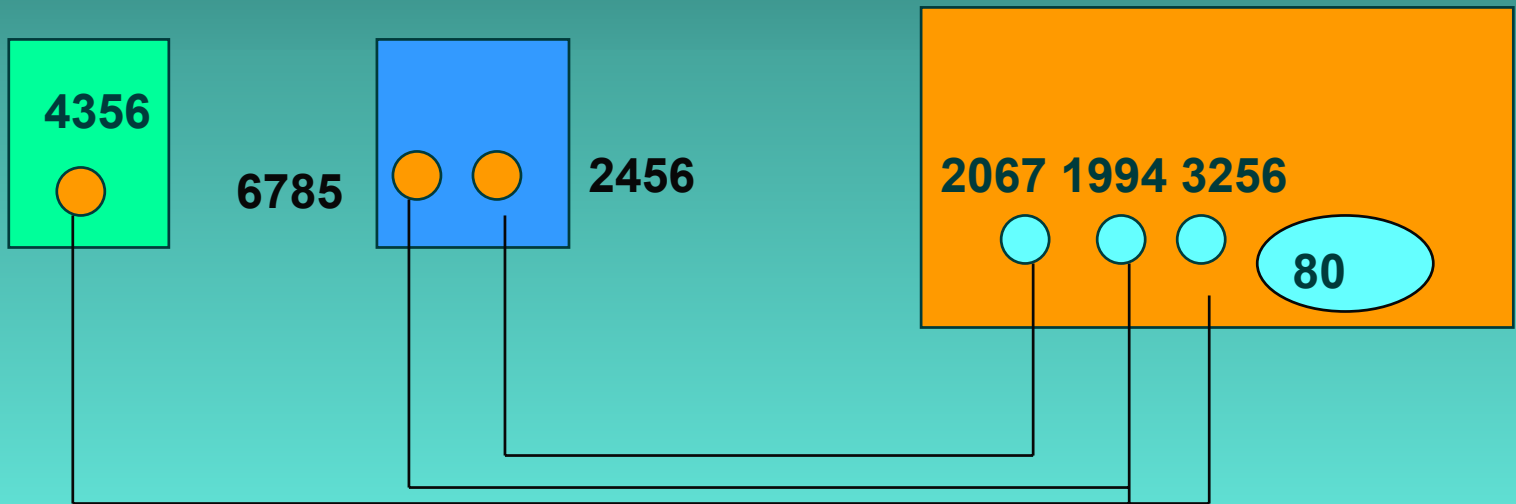
Kolme yhteyttä: 4356 $\Leftrightarrow$ 23, 6785 $\Leftrightarrow$ 21, 2456 $\Leftrightarrow$ 80

Tarvitaan sekä lähteen että kohteen porttinumerot

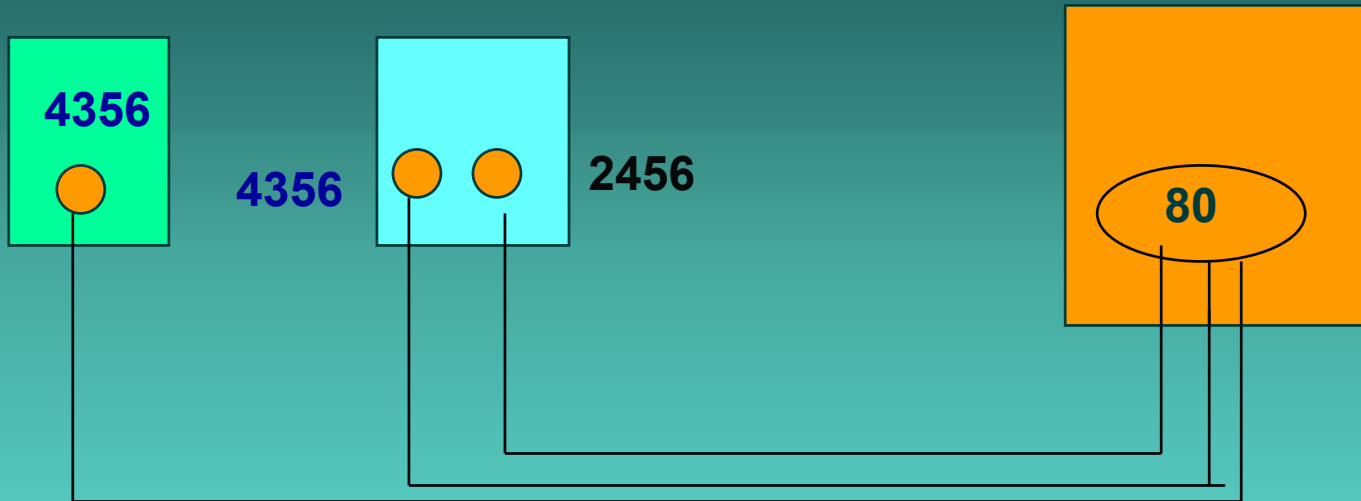
Kolme yhteyttä: $4356 \Leftrightarrow 80$, $6785 \Leftrightarrow 80$, $2456 \Leftrightarrow 80$

Palvelimessa yhteyksille uudet porttinumerot, jotta portti 80 voi ottaa vastaan uusia yhteyspyyntöjä

Kolme yhteyttä: 4356 $\Leftrightarrow$ 3256, 6785 $\Leftrightarrow$ 1994, 2456 $\Leftrightarrow$ 2067

Eri koneissa voidaan ottaa sama numero!

Kolme yhteyttä: $4356 \Leftrightarrow 80$, $4356 \Leftrightarrow 80$, $2456 \Leftrightarrow 80$!

Kuljetusyhteydellä käytetään apuna myös IP-osoitetta:

=> koneilla eri IP-osoitteet, joten yhteydet pystytään erottamaan

Sovelluksen vaatimuksia kuljetuspalvelulle:

- **Virheetön, luotettava**
- **järjestyksen säilyttävä**
- **kaksoiskappaleet karsiva**
- **mielivaltaisen pitkiä sanomia salliva**
- **vuonvalvonnan mahdollistava**

Verkkokerros kuitenkin voi

- **kadottaa sanomia**
- **toimittaa sanomat epäjärjestyksessä**
- **viivyyttää sanomia satunnaisen pitkän ajan**
- **luovuttaa useita kopioita samasta sanomasta**
- **rajoittaa sanomien kokoa**

kuljetuspalvelut parantavat verkkopalveluja

Sovelluksen näkemä palvelun laatu
(Quality of Service, QoS)

kuljetuskerroksen
palvelut

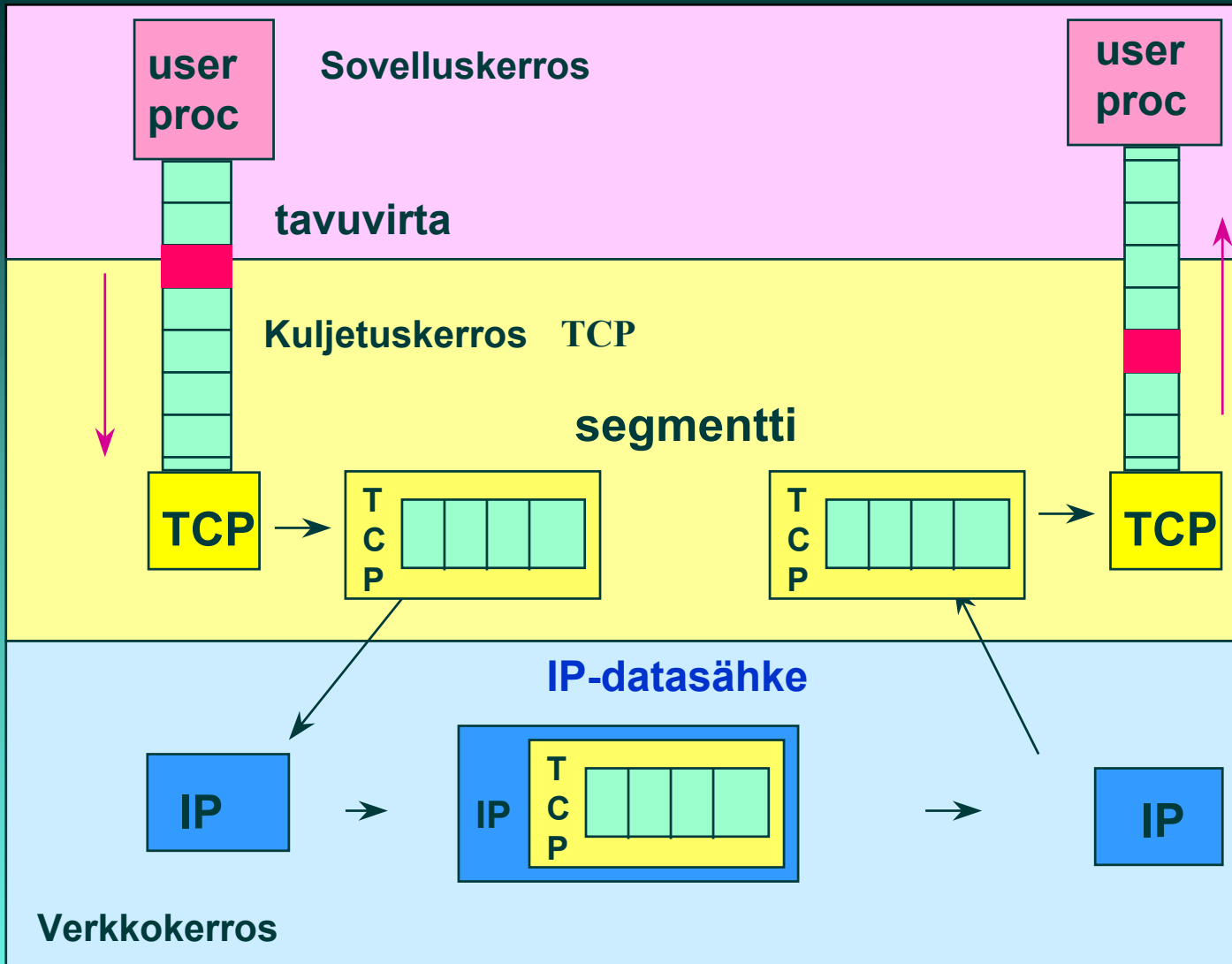
verkkokerroksen
palvelut

kuljetuskerroksen
palvelut

verkkokerroksen
palvelut

Internetin kuljetuskerros

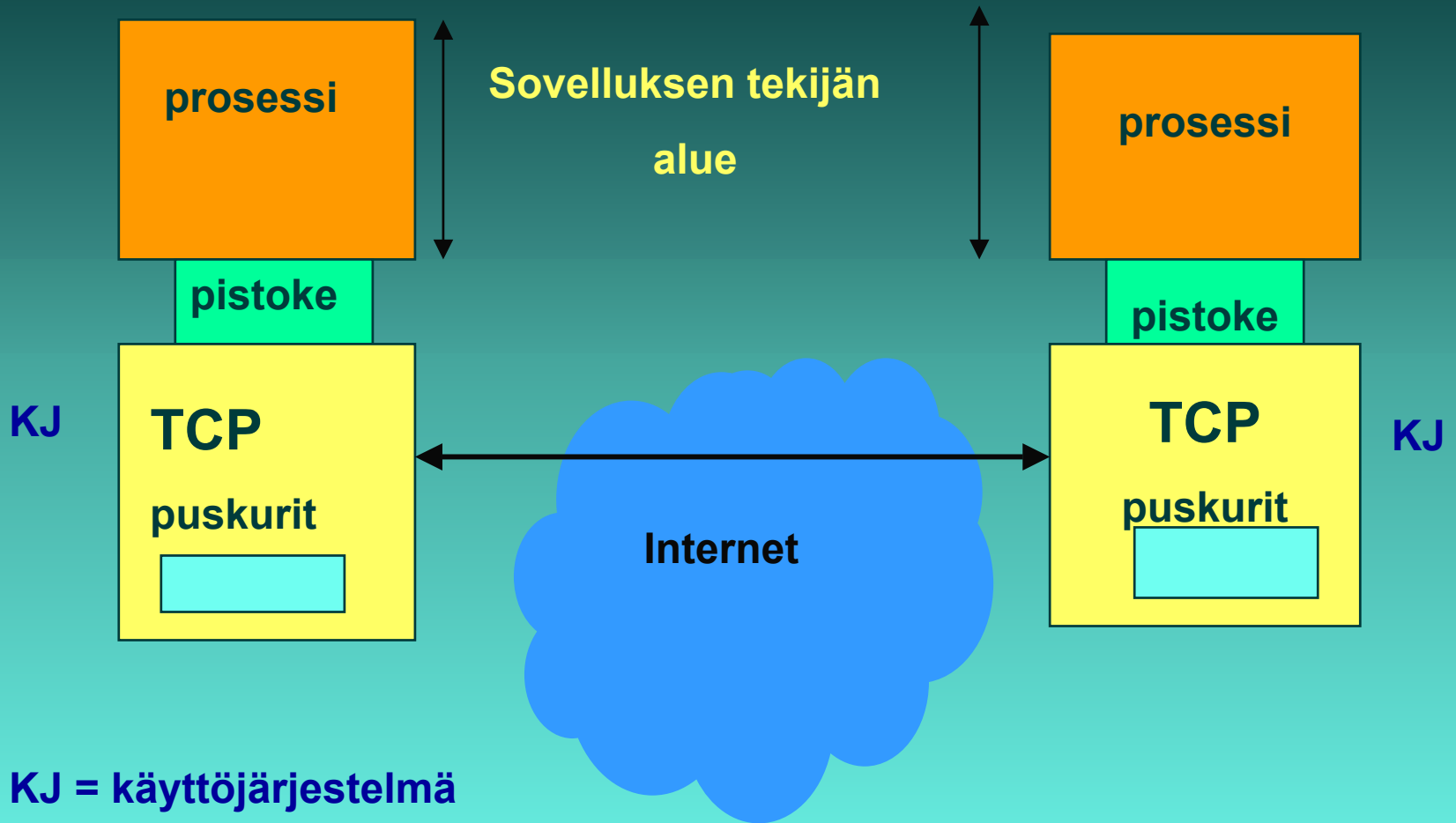
- **UDP (User Datagram Protocol)**
  - yhteydetön, epäluotettava palvelu
- **TCP (Transmission Control Protocol)**
  - yhteydellinen, luotettava palvelu
    - **virhevalvonta**
      - havaitsee ja korjaa siirrossa syntyneet virheet
    - **vuonvalvonta**
      - ei ylikuormita vastaanottajaa
    - **ruuhkanvalvonta**
      - huolehtii ettei verkko pääse ruuhkautumaan

TCP: prosessilta prosessille - tavuvirta

Pistokerajapinta (Socket interface)

- **Verkkopalvelun ja sitä käyttävän sovelluksen rajapinta**
  - yleensä käyttöjärjestelmän tarjoama palvelu
  - pistokerajapinta alunperin Berkeley Unixin mukana, nyt lähes kaikissa käyttöjärjestelmissä
  - miten verkkoprotokollan tarjoamiin palveluihin päästään käsiksi sovelluksesta

KJ = käyttöjärjestelmä

Prosessien kommunikointi TCP-pistokkeita käyttäen

- **pistoke (socket)**

- TCP-yhteyden päätepiste sovellukselle
  - lähettäjällä ja vastaanottajalla oma pistoke
- pistokenumero 48 bittiä
  - koneen 32 bitin IP-osoite
  - 16 bitin porttinumero

TCP-yhteys

- **kaksisuuntainen (full-duplex) kaksipisteyhteys**
- **tunnistetaan päätepisteinä olevien pistokkeiden tunnuksista (pistoke1, pistoke2)**

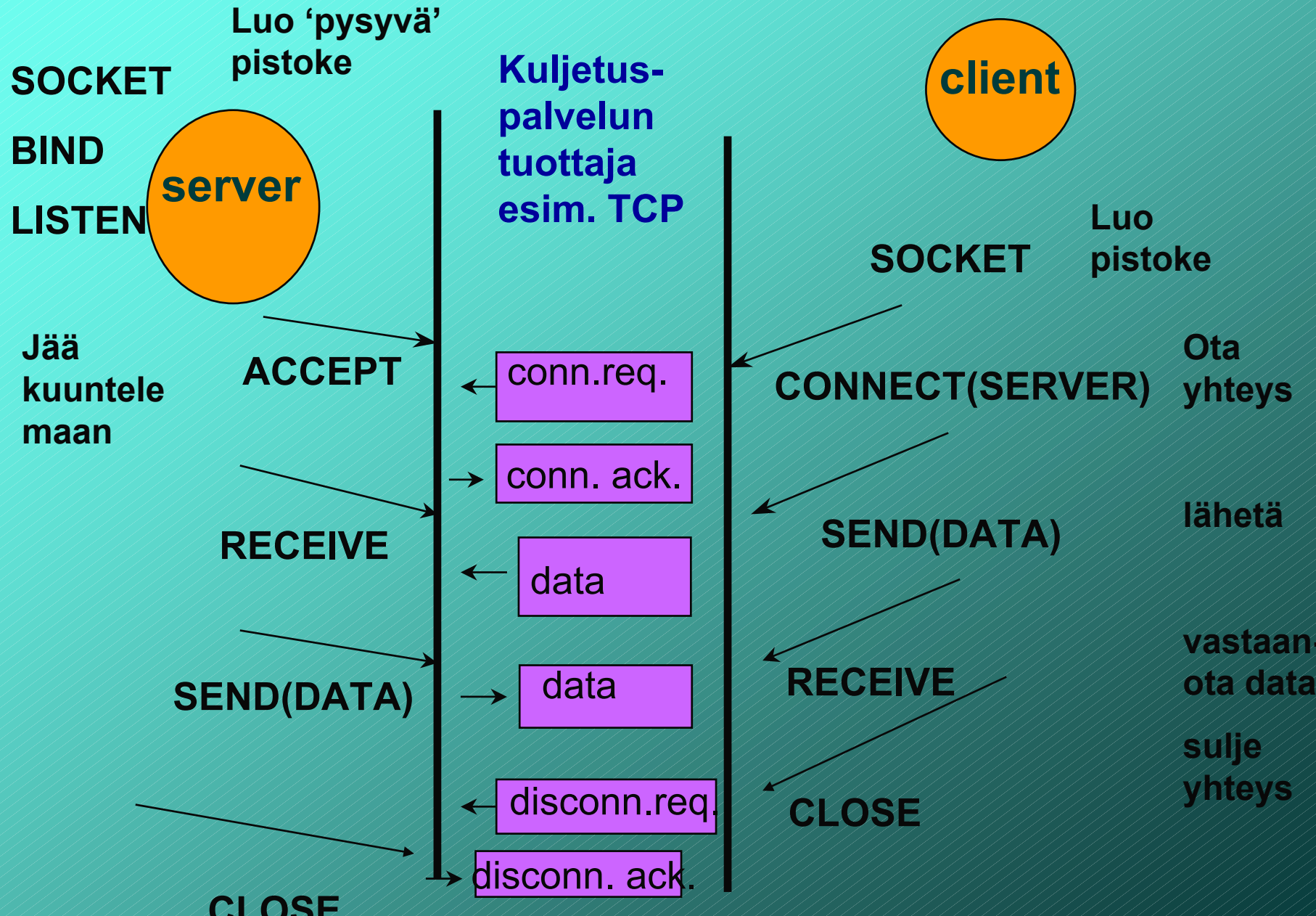

TCP:n pistokeprimitiivit

- **SOCKET** luo uusi yhteydenpäätepistepistoke
- **BIND** anna pistokkeelle osoite
- **LISTEN** halukas vastaanottamaan yhteyksiä
- **ACCEPT** jää odottamaan yhteysyrityksiä
- **CONNECT** yritä muodostaa yhteys
- **SEND** lähetä dataa yhteyttä pitkin
- **RECEIVE** vastaanota dataa yhteydeltä
- **CLOSE** pura yhteys (symmetrinen)

Kuljetusyhteyden muodostus ja käyttö

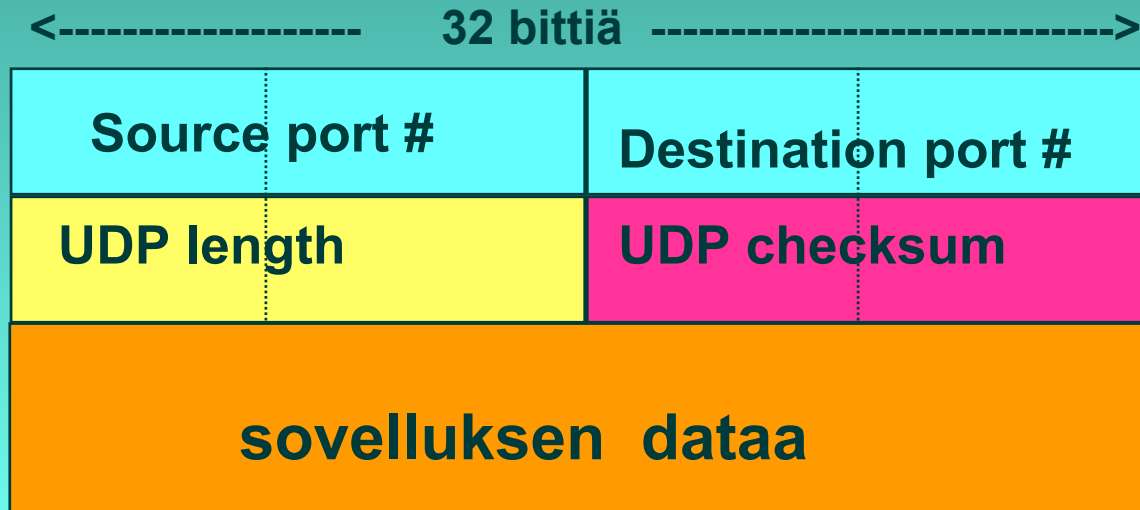

3.3 UDP

■ UDP (User Data Protocol)

- voidaan lähettää sanomia ilman yhteyden muodostusta

UDP-otsake

UDP-tarkistussumma

- Virheen havaitsemista varten otsakkeeseen liitetään tarkistussumma
  - kaikki segmentin 16 bitin sanat lasketaan yhteen ja summasta otetaan **yhden komplementti**
    - = muutetaan ykköset nolliksi ja nollat ykkösiksi
  - vastaanottaja laskee taas kaikkien segmentin sanojen (mukana myös tarkistussumma) summan
    - jos tulokseksi saadaan 16 ykköstä, niin ok!

Esimerkki

- Lasketaan yhteen kolme 8 bitin mittaista sanaa:

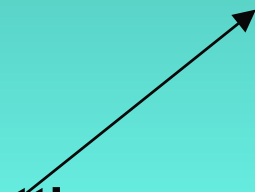
■ Lähettäjä

vastaanottaja

1011 0100
0111 0101
1000 1101
=====
1011 0110

0100 1001

1011 0100
1111 0101
1000 1101
0100 1001
=====
0111 1111

Yhden komplementti

■ Miksi tarvitaan tarkistussumma?

– Kaikki siirtoyhteyskerrokset eivät suorita tarkistuksia

■ UDP-tarkistussumma ei ole kovin tehokas havaitsemaan virheitä!

■ Se ei myöskään yritä toipua virheistä!

- Jotkut toteutukset voivat tuhota virheellisen segmentin
- jotkut antavat se sovellukselle varoituksen kera

UDP:n etuja:

- **Yhteydetön**
  - aikaa ei kulu yhteyden muodostamiseen ja purkamiseen
  - ei tarvita resursseja yhteyden tilatietojen ylläpitoon
- **Otsake (= 8 tavua) pieni => pieni yleisrasite => lisää tehokkuutta**
- **Ruuhkanvalvonta ei säännöstele liikennettä**

Tehtäviä:

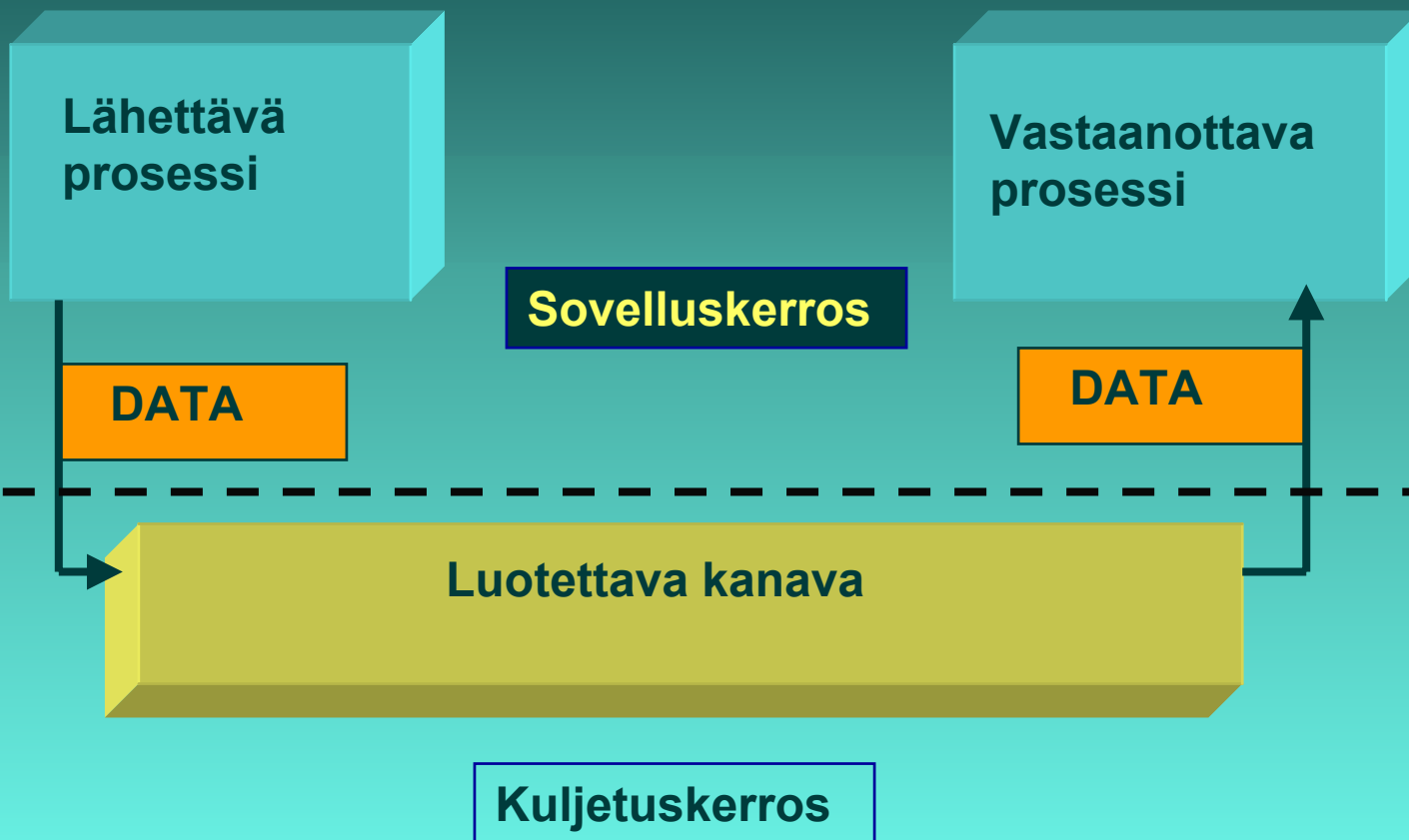
- Lähetetään 10 tavun viesti UDP:llä.
  - Miten kauan kestää lähettäminen, jos lähetysnopeus on 56 kbps?
    - 10 tavua + 8 tavua = $18 * 8 \text{ b} = 144 \text{ bittiä}$
    - $144 \text{ b} / 56\,000 \text{ b/s} = 2.57 \text{ ms}$
  - Miten suuri on etenemisviive, jos etäisyys lähettäjältä vastaanottajalle on 1000 km?
    - $1000\text{km} / 200\,000 \text{ km/s} = 5 \text{ ms}$
  - Miten suuri on UDP-otsakkeen aiheuttama yleisrasite (overhead)?
    - $8/18 = 0.44$ eli 44 %

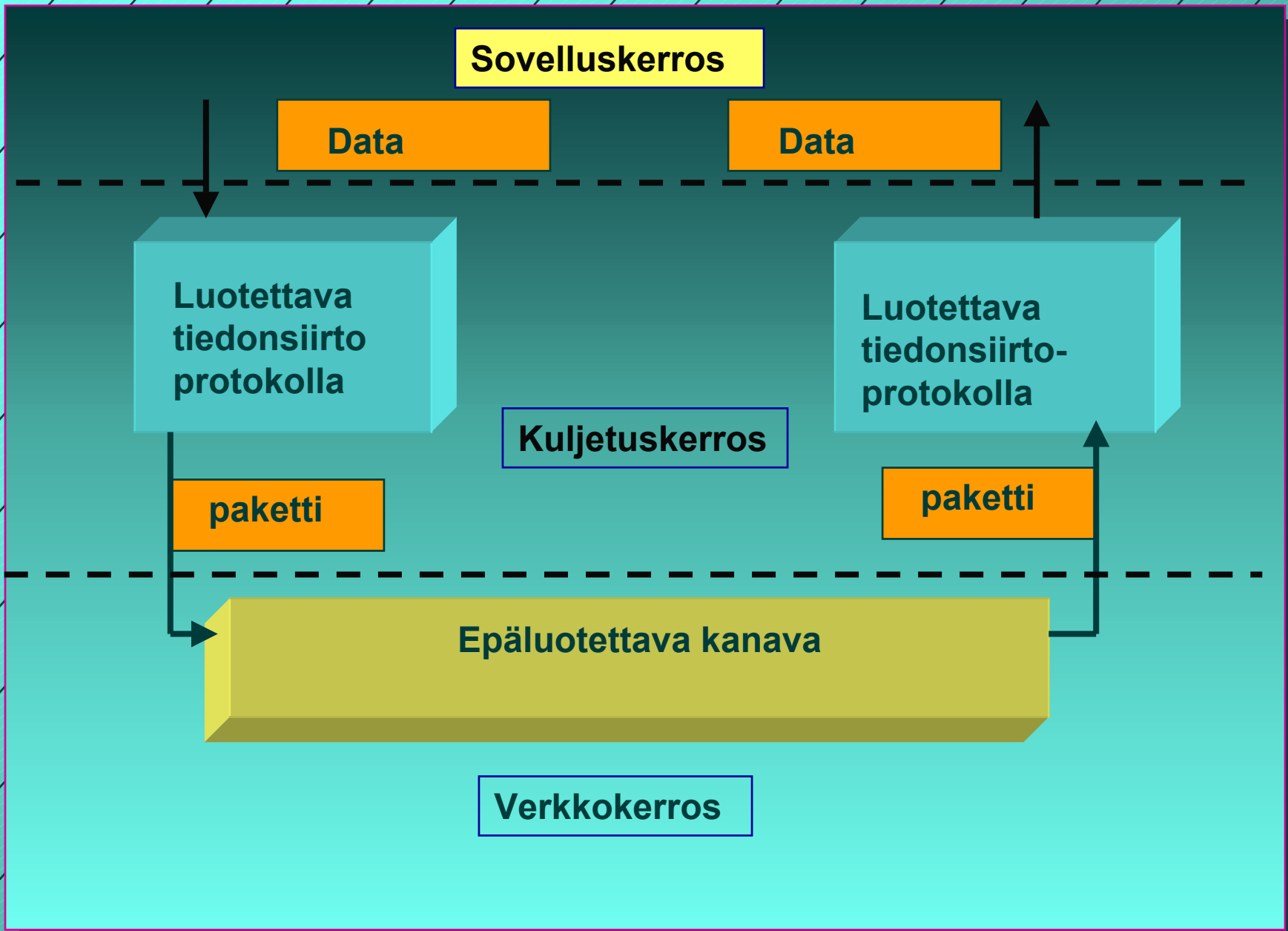
UDP:n käyttö

- **Vaikka UDP on epäluotettava, se sopii monien sovellusten tarpeisiin:**
  - Remote file server (NFS)
  - multimedia
  - Internet-puhelin
  - verkon hallinta (SNMP)
  - reititys (RIP)
  - nimipalvelu (DNS)
- **Miksi nämä sovellukset suosivat UDP:tä?**

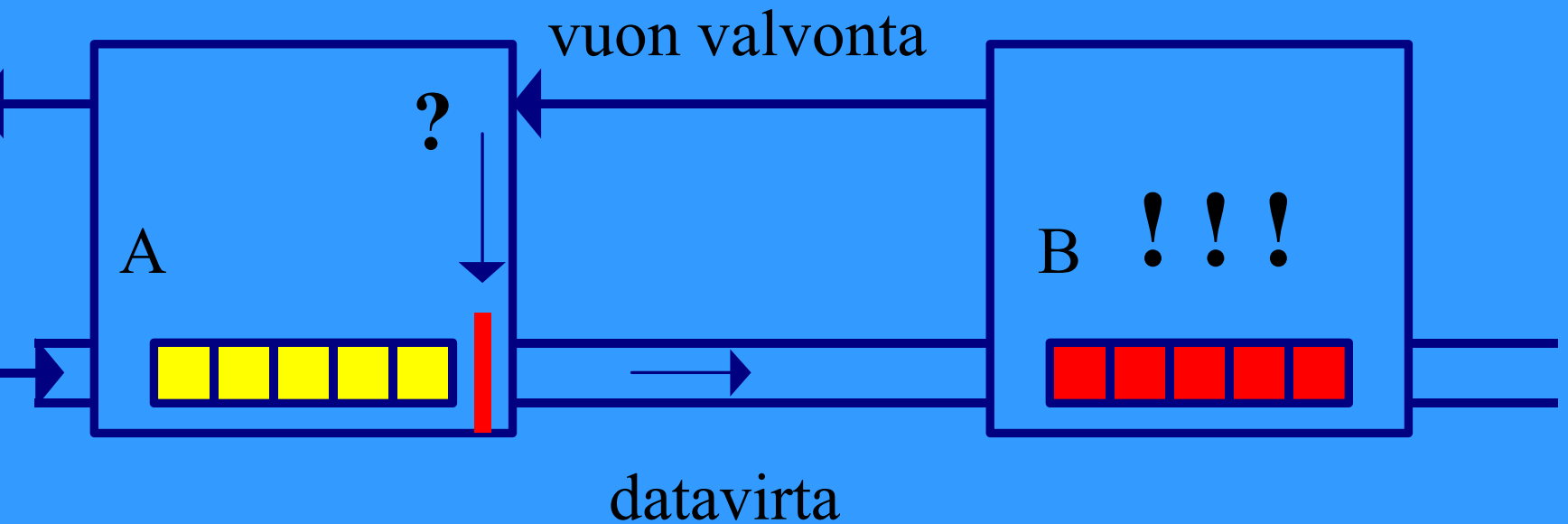

3.4 Luotettava tiedonsiirto

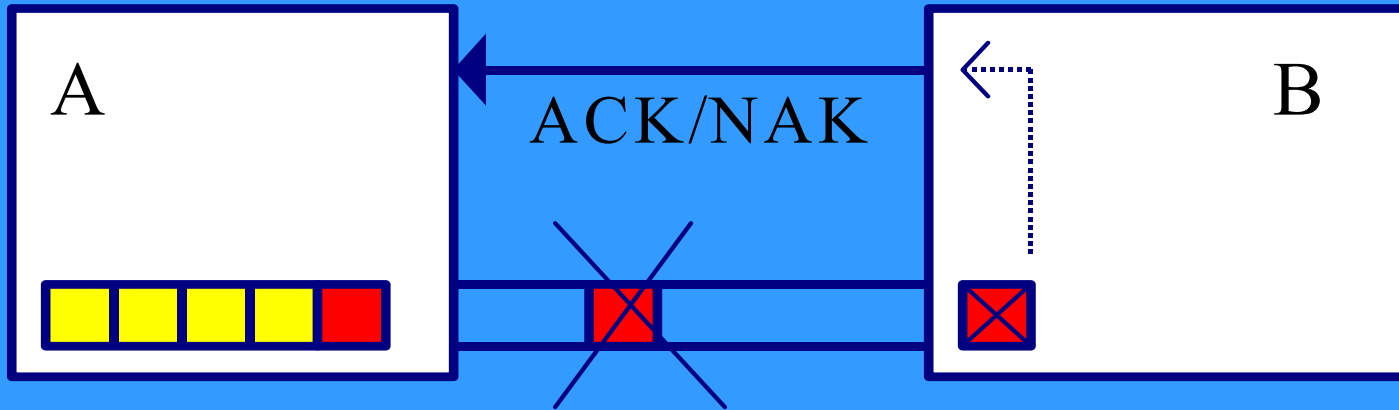

Vuon valvonta

■ X-ON / X-OFF : GO! | STOP!

Kohinainen kanava

- **sanoma vääristyy => virhetarkistus**
- **sanoma katoaa => numerointi, ajastin ja uudelleenlähetyt**
  - **duplikaattien havaitseminen**
- **sanoma viivästyy => rajallinen elinaika**
- **sanomien järjestys muuttuu => järjestäminen**

Yksinkertainen Stop and wait -protokolla

■ Oletus

- virheetön siirto => ei huolta virheistä, mutta **vuonvalvontaa** tarvitaan

■ lähettäjä

- lähettää sanoman
- odottaa lupaa lähettää seuraava sanoma

■ vastaanottaja

- käsittelee sanoman
- lähettää tiedon (=antaa luvan) lähittäjälle

Entä jos virheitä?

- **Sanomissa virheitä tai sanomat voivat puuttua kokonaan**
- **Myös kuittaukset voivat kadota**
- **Tarvitaan**
  - **virheen havaitseminen ja korjaaminen**
    - **tarkistussumma**
    - **kuittaus**
    - **uudelleenlähetys**
  - **sanomien numerointi**
  - **uudelleenlähetysajastin**